

بچه‌ها محبت، عدالت و صمیمیت می‌خواهند

کودکان رفتار خود را از افرادی که در محیط زندگی‌شان هستند، می‌آموزند. والدین نخستین مدل‌هایی هستند که کودکان از آن‌ها تقلید می‌کنند.

کودکان رفتار خود را از افرادی که در محیط زندگی‌شان هستند، می‌آموزند. والدین نخستین مدل‌هایی هستند که کودکان از آن‌ها تقلید می‌کنند. فرزندان صفات اجتماعی خود را از اینجا کسب می‌کنند و با دیدن همبستگی‌ها، انس‌ها و درگیری‌های والدین درمی‌یابند که چگونه باید الگو و سرمشق بگیرند.

به گزارش ایسنا، روزنامه «جوان» در ادامه نوشت: فرزندی که والدین‌شان دچار اختلاف در زندگی می‌شوند و مدام در حال مشاجره، دعوا، جنگ و ستیز، فحش و ناسزاگویی هستند، در زمان کوتاه از این رفتارها تأثیر گرفته و در نهادشان جای می‌گیرد، بر روح و روان‌شان آثاری منفی دارد و در آینده آن‌ها بروز کرده و آنان در وضعیت اضطراب و تعارض قرار می‌گیرند. فرزندان به محیط امن و سالم جهت رشد جنبه روانی و روحی نیاز دارند و بر والدین لازم و ضروری است که این نیاز را برای خانواده مهیا کنند. محیط ناامن و مملو از مشاجره، نگرش و دید فرزندان را نسبت به والدین تغییر می‌دهد. فرزندی که همیشه نظاره گر جنگ و ستیز میان پدر و مادر است، هرگز به آنان اعتماد نمی‌کند و در بیرون از خانه به دنبال تهیه محیط امنی برای خود خواهد بود. در ادامه به برخی از مهم‌ترین عوامل منفی تأثیرگذار در این زمینه می‌پردازیم.

توقع بیجا و درخواست‌های غیر منطقی

توقع و درخواست‌های بیجا و منطقی والدین از کودکان اعتماد و نگرش مثبت فرزندان را نسبت به توان‌شان برمی‌انگیزد و اعتماد به نفس آنان را افزایش می‌دهد. زمانی که والدین درخواست‌هایی از فرزندان می‌کنند که خارج از توان‌شان باشد و در کنار آن توقع زیادی از آنان داشته باشند، نه تنها اعتماد به نفس فرزندان خود را فزونی نمی‌بخشند، بلکه دید و نگرش فرزندان را نسبت به توان‌شان منفی و آنان را گیج و مبهوت نگه می‌دارند، به دنبال آن سرکشی و طغیان فرزندان را به دلیل درخواست و توقع بیجا و غیرمنطقی والدین برمی‌انگیزانند. در واقع والدین آرزوهایی را به فرزندان خود تحمیل می‌کنند که در زمان خودشان تحقق نیافته است و با اصرار خاصی فرزندان‌شان را موظف به تأمین خواسته‌هایی می‌کنند که در توان آن‌ها نیست. آثار نامطلوب این‌گونه توقعات و آرزوهای غیرمنطقی بر کودکان عبارت است از: رشد ناکافی و ناامیدی فرزند و شکست‌های مکرری که فرزند در طول زندگی با آن مواجه می‌شود که زمینه‌ساز ناکامی و ناامیدی است (سلب مسئولیت). بنابر این انتظارات و توقع‌ها باید متناسب با رشد جسمی، روحی، روانی و عقلی فرزندان باشد. والدینی که بدون توجه به رشد و توانایی کودکان، اموری را که متناسب با ظرفیت و علاقه‌شان نباشد، از آنان توقع داشته باشند، آسیب و لطمه فراوانی به شخصیت فرزندان خواهند زد.

بدقولی و الگوی خوب نبودن

فرزندان به دلیل تقلید و الگوپذیری‌شان مخصوصاً در سنین پیش‌دبستانی و دبستانی، هر نوع عکس‌العمل و رفتاری که والدین‌شان در قبال فرزندان خود و دیگران داشته باشند، همان رفتار و عکس‌العمل را انجام خواهند داد. اگر والدین دروغگو باشند و به آنان دروغ بگویند فرزندان‌شان نیز دروغ خواهند گفت. اگر به فرزندان خود و دیگران بی‌احترامی کنند، آن‌ها همان رفتار را انجام خواهند داد. یکی از شاخص‌های اساسی برای سنجش تحقق یک ارزش در رفتار انسان بروز و ظهور آن در رفتار و گفتار است. بسیاری از افراد که درباره فضایل اخلاقی مانند راستگویی، امانت‌داری و رعایت مصالح همگان، داد سخن می‌دهند، اما برخلاف آن عمل می‌کنند. خداوند در این باره در قرآن کریم می‌فرماید: ای کسانی که ایمان آورده‌اید چرا سخنی می‌گویید که بدان عمل نمی‌کنید؟ نزد خدا بسیار موجب خشم است که سخنی بگویید و عمل نکنید. تناقض در رفتار و گفتار پدر و مادر سبب بی‌اعتمادی فرزند نسبت به آموزش‌های والدین می‌شود و اثر زیان‌بارتر اینکه فرزندان دانستن و عمل نکردن را از والدین خود فرامی‌گیرند. یعنی آن گفتار و آموزش‌ها را جدی نمی‌گیرند. الگو یا سرمشق شدن والدین، مهم‌ترین عامل تعلیم و تربیت و تضمین بهداشت روانی فرزند است. اگر والدین در مقابل فرزند صادق نباشند و عملی را خودشان انجام ندهند، اما آن عمل را از فرزندان خود تقاضا کنند، نمی‌توان انتظار انجام عمل درخواست شده را از فرزندان داشت. وعده دادن از راه‌های خوبی است که والدین می‌توانند برای تشویق فرزندان خود برگزینند، اما مسئله مهم آن است که فرزند توقع دارد والدین به وعده خود عمل کنند. اگر اولیا به وعده خود عمل نکنند اعتماد فرزند را از دست می‌دهند و او دیگر توجهی به آنان نمی‌کند.

فقدان محبت و صمیمیت میان والدین

فرزندان تشنه محبت هستند و از والدین خود انتظار دارند که همیشه به یکدیگر عشق بورزند و همیشه بین آن‌ها صلح و صفا برقرار باشد. وجود صلح و صفا و محبت در خانواده، آسایش و آرامش فرزندان را تأمین خواهد کرد، اما در صورت نبودن آن و ناامنی در خانواده، فرزندان را در آینده ای نامعلوم و مبهم قرار خواهد داد. نبودن صلح و ثبات و صمیمیت بین والدین منجر به فرار و طرد فرزندان از کنار والدین خواهد شد، آنان را از خانواده دور خواهد کرد و عوارضی را برای فرزندان به دنبال خواهد داشت. بیشتر خشونت‌ها، دزدی‌ها، انحراف‌ها و دیگر بزهکاری‌های کودکان و نوجوانان به علت وابستگی آن‌ها به خانواده ناسالم و نابسامان بوده است. وجود روح و صفا و صمیمیت در خانواده ثروتی باارزش و ماندنی است و دوام زندگی را تضمین می‌کند. فقدان روابط سالم و دوستانه والدین با یکدیگر که نتیجه آن محیطی پر از خصومت و احساسات نامطلوب است فرزندان را در مقابل آنان قرار می‌دهد و حتی ارزش و احترام آنان را در دید فرزندان خود کم‌رنگ تر خواهد کرد.

بی توجهی و بی اعتمادی والدین به فرزندان

بی توجهی به فرزندان از طرف والدین، انتقام جویی و بی احترامی فرزندان را در پی خواهد داشت. کودکی که انتقام را ترجیح می‌دهد متقاعد می‌شود که دیگران دوستش ندارند و فقط زمانی به آن‌ها اهمیت می‌دهند که بتواند دیگران را اذیت کند. آنان با بی رحم بودن و مورد علاقه نبودن امکان می‌یابند برای خود جایی باز کنند، والدینی که انتقام جویی فرزندان را با همان عکس العمل نشان می‌دهند، این حس را در کودک شان تقویت می‌کنند. والدین بدانند رفتار انتقام جویانه کودک از روی بی توجهی و دلسردی است که خود والدین مسبب آن هستند. ممکن است والدین از خود بپرسند چرا فرزندان نسبت به آنان بی توجهی نشان داده و حتی به آن‌ها هیچ احترام و اعتمادی نمی‌کنند. اگر والدین به رفتار و عکس العمل خودشان با فرزندان خود توجه و آن را ریشه یابی کنند، متوجه خواهند شد که آنان به فرزندان خود توجهی نشان نداده و با مسئولیت ندادن به آنان اعتماد به نفس فرزندان خود را تضعیف کرده اند و در مقابل احترام و اعتماد خودشان را در قبال فرزندان خود از دست داده اند. فرزندان نیازمند توجه و مورد اعتماد قرار گرفتن از طرف والدین شان هستند و به خصوص نوجوانان دوست دارند نسبت به آنان اعتماد شده و آنان را در کارهای منزل به کار گیرند و از آنان مشورت و مشاوره بخواهند. دوره نوجوانی دوره مشورت و هم رأیی است. دوره ای که از دیدگاه اسلام والدین باید نوجوانان را در تصمیم گیری‌های منزل و دیگر کارها دستیار و معاون خودشان قرار دهند و از آنان نظر و مشاوره بخواهند. در واقع بی توجهی و بی اعتمادی والدین نسبت به فرزندان آنان را در مقابل والدین قرار داده و حتی به منحرف شدن و بزهکاری فرزندان در اثر بی توجهی و بی اعتمادی والدین خواهد انجامید.

سختگیری در منزل

در خانواده‌های سختگیر روابط بین والدین و فرزندان از روی استبداد است و حتی گاه این روابط پایه روابط میان والدین را پی ریزی می‌کند. والدین نسبت به خواسته‌های مشروع فرزندان شان بی اعتنا هستند و همواره مانع تحقق آن‌ها می‌شوند. در واقع این نوع خانواده و والدین همیشه در مقابل فرزندان مانع تراشی می‌کنند و به آنان زور گفته و هیچ استقلالی به فرزندان نمی‌دهند و سلطه مطلق از طرف والدین نسبت به فرزندان حاکم است. این وضعیت فرزندان را در قبال والدین قرار داده و همیشه یک دید منفی و سلطه جویی را در فرزندان درونی می‌کند. این گونه فرزندان در موقع بزرگسالی همان روش را در مقابل والدین اعمال خواهند کرد. همچنین این وضعیت اعتماد به نفس و کرامت و عزت نفس فرزندان را کاهش داده و فرزندان بی اعتماد، کم ظرفیت و بی اراده را تحویل جامعه خواهد داد. سختگیری والدین بی شک آثاری عمده دارد. اینکه فاصله عاطفی فرزندان و والدین بیشتر و عمیق تر می‌شود. احساس ناامنی، تزلزل، به لحاظ رفتار خشونت آمیز والدین در فرزندان ایجاد می‌شود. فرزندان معمولاً به درون گرایایی و پنهان کاری گرایش پیدا می‌کنند. فرزندان معیارها و ملاک‌های دیگر والدین را نیز طرد می‌کنند. در نهایت هم روش سختگیری والدین، به زندگی آتیه فرزندان منتقل می‌شود.

شخصیت والدین

بی تردید شخصیت والدین بر تعلیم و تربیت فرزندان و همچنین بر خصوصیات درونی آنان تأثیر می‌گذارد. والدینی که ثبات شخصیتی دارند، در آینده فرزندان با همان خلقیات خواهند داشت. در تحقیقات نشان داده شده که ۶۵ درصد کودکانی که اختلال عاطفی دارند متعلق به مادرانی دارای اختلال روانی بوده اند و ۷۲ درصد کودکان در خانواده‌هایی بوده اند که هر دو والدین اختلال داشتند. بد دهنی، پرخاشگری و عصبانیت از دلایل عمده عدم ثبات شخصیتی است که به راحتی از والدین به دیگر اعضای خانواده انتقال می‌یابد و فرزندان آن خانواده در معرض خطر عدم ثبات شخصیتی و تقلید ناخودآگاه قرار دارند.

شکاف بین نسل‌ها

فرزندان به والدین آگاه و با بصیرت نیازمند هستند تا بتوانند با حضور خود و با ایجاد رابطه صمیمی و عاطفی در خانواده، یک محیط آرام و صمیمی ایجاد کنند. با محبت و عاطفه دور هم گرد آیند و به حرف‌های یکدیگر گوش دهند و نیازهای همدیگر را برآورده کنند.

فرزندان به والدینی نیاز دارند که با آنان همراه و همدل باشند و به نیازها و درخواست های روانی و عاطفی آنان توجه کنند. والدین فکر می کنند وقتی که خوراک، پوشاک و... فرزندان شان را فراهم می کنند مسئولیت خودشان را در قبال فرزندان خود انجام داده اند. در حالی که این عوامل تنها جزئی از مسئولیت آنان است. کودکان امروز به عاطفه، صمیمیت، محبت و عشق والدین نیاز دارند. اکثر والدین فرزندان خود را به خوبی نمی شناسند و در بعضی موارد روابط شان با یکدیگر مثل رابطه با بیگانگان است، حتی تعدادی از والدین معتقدند که شکاف بین نسلی روزبه روز عمیق تر و فاجعه آمیزتر می شود. در دوره نوجوانی و جوانی، نه تنها والدین با آن ها همراهی نمی کنند بلکه به مخالفت با آنان برمی خیزند. امروزه به دلیل بسیاری از عوامل مثل اشتغال والدین ارتباط آن ها با فرزندان کمرنگ تر شده و این امر باعث شده که والدین به درخواست ها و نیازهای فرزندان کمتر توجه کنند و فرزندان در قبال والدین به لجاجت و بهانه جویی وادار می شوند و در نتیجه والدین از این رفتار فرزند خود شگفت زده و سردرگم شده اند.

تبعیض در خانواده

تبعیض از نظر عرف عبارت است از تفاوت گذاری در شرایط مساوی. در برخی خانواده ها والدین میان فرزندان خود تبعیض قائل می شوند و حق را به یک فرزند می دهند در حالی که حق او نبوده و این امر کینه و ارتباط ناسالم میان اعضای خانواده را به وجود می آورد. در واقع وقتی والدین در میان فرزندان خود تفاوت و تبعیض قائل می شوند و به یکی از فرزندان خود توجه بیشتری می کنند، ناسازگاری و ناهنجاری فرزندان را تحریک می کنند. از نظر اسلام و دیدگاه تربیتی، تبعیض به همه اقسام آن را باطل می داند، خواه تبعیض در جنسیت، خواه تبعیض در ظاهر. پیامبر اکرم (ص) می فرمایند: بین فرزندان به مساوات رفتار کنید، چنان که دوست دارید در نیکی و محبت با شما با مساوات رفتار کنند. بچه ها در محیط برخی خانه ها عملاً از رفتار والدین درس حق کشی و بی عدالتی فرامی گیرند و به تدریج به آن عادت می کنند. فرزندی که مورد تبعیض قرار گرفته اند از والدین کینه به دل می گیرند و ممکن است واکنش نشان دهند. در میان خواهر و برادر حسود و دشمنی پدید می آید. طلاق، بی مسئولیتی والدین، فقر و تبعیض طبقاتی و... از دیگر عوامل مؤثر در ارتباط ناسالم و محیط ناامن خانواده محسوب می شود.